

פרטי כל מט. 18/ג

מישיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ב', י"ח באב תש"א, 20.8.51,
בשעה 9.30.

נרכחים:

חברי הועדה:

- היו"ר ש. פרסיץ
- פ. אילנית
- ב. צ. דינבורג
- ד. כגן
- ד. בצר
- א. ציזלינג

מוזמנים:

- דד. בן-יהודה - מנהל משרד החינוך
- בב. סטנר - מטעם משרד החינוך.

חברים:

- א. אלמליח
- ע. אסף
- י. בורי
- א. הכרמלי
- א. ד. לווינסטין
- י. סטילנסקי
- ד. צ. פנקס
- א. רזיאל-נאור.

סדר - היזום: סיכום ועדת החינוך והתרבות.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

פותחת את הישיבה.

בהתאם להחלטתנו לקיים ביום ישיבתה האחרונה של הכנסת הראשונה, גם את הישיבה האחרונה של ועדת החינוך והתרבות. הזמנתיכם לישיבה זו סמירתה לסכם סיכום קצר את תקופת עבודתנו, ולהפריד ממספר חברי, העוזבים את עבודתם בכנסת, מרצונם הטוב, כדי להקדיש את זמנם לעבודותיהם החשובות שחוצה לה - עבודה שתועלתן הציבורית אינה מוטלת בספק.

אם אבוא, איפוא, לסכם את עבודת ועדתנו כאופן פורטלי, אמסור לכם, כי לפי דברי ישיבות הכנסת, היתה ועדתנו, אחת הועדות הפעילות ביותר ומספר ישיבותיה בתוכן, אף עולה על ישיבותיה של ועדת הכספים, או ועדות אחרות, ולו גם טן החשובות ביותר. לא ארצה לומר בזה, כי הגדלנו עיות. אולם, אומר בזה, ואתם תסכימו לי, שעבודתנו נעשתה מתוך נאמנות והתמדה רבה. ועדתנו הוכיחה את רצונה הטוב ללמוד את בעיות מציפת דרינוך שלנו ולעזור לפתרון בכנות.

לא אוכל לומר זאת בקשר לבעיות התרבות, לאגף התרבות. פינה זו של סדר החינוך והתרבות נשארה, כמעט, סגורה מעינינו, ולסרות דרישותינו המפורזות, לא זכינו להסמוע על כך, אלא שתי הרצאות כלליות טאד בענינים אלה. האחת: חזון התרבות, ספי סר סזר, והשניה - על עבודת אנף התרבות, ספא סר אברך, וכן ספענו מספרים טובים. דבר זה יבוא, ונאי, על תיקונו בכנסת השניה.

אשר לעבודתנו למען מערכת החינוך - אין ברצוני לעורר רוטט, כי רק ללמוד בעיות החינוך הקדטנו את זמננו, כי אם ברצוני להדגיש שלפחות המסיבות והיחסים המפלגתיים שהעמידו אותנו בכצנ סינחד וקשה טאד, אשר בו לא נטאר לנו לכאורה, אלא ללמוד ולדעת את הגעיות - הרי עמדה לנו זכותנו להקדיש חלק ניכר מזמננו לסתי עבודות חשובות טאד, אם נח אינן טוות בחשיבותן, עמדה לנו הזכות לעבד את חוק חינוך חובה, ואם כי לא קלה היתה עבודתנו, ולא מעטים היו חילוקי הדעות ממנינו, הרי הצלחנו בכל זאת להביא לכנסת חוק, אשר עם כל החסר והלקוי בו, הוא מהווה את אחד המכשירים היעילים ביותר לביעור הבורות שתוכננו; ואשר חשיבותו גדולה טבעתיים בתקופה זו של קיבוץ גלויות, למיזוג פלגי סבטי העם הסוביים - לעם אחד. ואם כי חוק חינוך חובה זה טרה הקיף את כל הילדים, הרי אין כל ספק, שהונחו היסודות החשובים ביותר, אם גם הדברים דורשים תיקון בחלקם - הכבטיחים גם עתה את העיקרון - לימוד חובה לכל ילדי ישראל.

הדבר הסני סזכינו לעשותו הוא פילוס דרך להכנסת מוסדות החינוך של הישוב הזתיק לפרותו של ססדר החינוך. סיפלנו כמסד דיסקין ונבית חינוך עוררים, הוכתר, כמקרה האחרון, בהצלחה גטורה ובודאי, גם כמקרה הראסון, יביא לסינוי-דרך גטור. אולם, החשוב בענין הזה, הוא פתיחת עקר נעול בפני ססדר החינוך בהספעת ועדתנו.

היסגים חשובים אלה והעבודה המתמידה והסדירה של ועדתנו אופסרו דק הודות ליחסים חבריים הוגנים, אשר נקבעו בוועדה, מתוך הנחה שמאבקנו כאן, היה מאבק לסם סמים. ואוירה זו איפשרה לי לנהל את עבודת ועדתנו בדרך המתאימה לעוסקים בעניני החינוך והתרבות בנאמנות, ועל-כן ארטה לעצמי להגיע לכם את תודתי והערכתי הגטורה.

היו"ר ס. פרסיץ:

כסו-כו

אינני יכולה/שלא להודות לכלם על שאיפשרו לקיים את עבודתנו ואת כל אשר לקחנו על עצמנו. אינני יכולה שלא להודות לד"ר בן-יהודה ולגב' סטנר, ולכל החברים במסדר החינוך שנענו לכל דרישותינו ועזרו לנו במתן אינפורמציה ועצה.

צר לי להפרד מכמה חברים טובים

שעבדו אתנו בגאמנות והעוזבים את העבודה י"ש. העוזבים עתה מרצונם הטוב, אך הם יוצאים לעבודה קשה, ויעסקו בדברים הקרובים לכם, אשר התועלת בהם אינה מוטלת בספק. בדע להעריך את אשר הוסיפו לעבודתנו ונמסיד בפעולתם. אני רוצה להביע את תודתי למזכירות שלנו שהסנייה המסיכה את אשר הואסוזה החלה - גם לה תודתנו נתונה.

אולם בסוף: עבודתנו הייתה חפצה

לסמוע"אם אפשר לסמוע"על הנעשה בבית-היתומים דיסקין. ההחלטות שקבלנו בקשר לבית-החינוך עוורים הולכות ומוצאות לפועל. הוצאת המבוגרים מן המוסד הולכת ונסלמת. הדיהוס סצריך להמסר לדירה החדשה - אף הוא ניתן. האנשים שטיפלו בהעברתם של המבוגרים ספרו פי סרבנותם של העוורים בסברה. מר כספי מוסר כי ב-1.9.51 לעזבו כל המבוגרים את המוסד. אולם בקשר לבית-היתומים דיסקין - אינני יודעת מה הטוב עם, והייתי מבקשת את הגב' סטנר למסור לנו פרטים בקשר לכך.

גב' סטנר:

הטפס עם בית-היתומים דיסקין

בגמר בפסחה בין התצבעים והנתבעים,

כלומר בין היועץ המספסי של מטלת ישראל ובין המוסד על 19 נאמניו. רפוי היה סחברי הועדה ידעו את המצב. סטנר החליטו וסטנר הכספטים התאמצו ונלחמו על כל הנקודות סוערת החקירה עמדה עליהם. בקטנו מבית-המספס לסנות את סטר ההקדס בצורה כזו שכל הנקודות סוערת החקירה סמליצה עליהן תכללנה בצוו ותקיינה כחלק בלתי נפרד מן ההקדס, וכל הדברים האחרים ימחקו, סטנר עליהם כלח. אסרבו, שאבד סאטנר הנאטנים הם מוכסרים מאוד, אולם יס צריך למנות נאטנים חדשים. בית-המספס הלך בקו של לחץ חזק ורצה סנגיע לידי הסכס ואת ההסכס הזה יאטר בית-המספס בצורת יצו. אף אבו סנאטנו לצכוך להכבע ללחץ זה מסיבות סונות. עלי לציין כי הסופס היחיד במספס זה היה סו סרטססקי, סניהל את המספס בתקופות, ודבר זה הספיע על הצד סכנגד, ובצורה זו יכולנו, אם כי ראינו סאי אפשר לכפות את כל הנקודות סוערת החקירה דורסת עד הסוף, סאם היינו עוטים זאת, פירוטו של דבר סהיינו צריכים להמסיף בדיונים ובמילטים בססך סנה או סנתיים. בינתיים היו ענינים סנסארו קפואים במוסד. נוסף לכך, קבלו הנהלת המוסד את רוב הנקודות ואנו וותרנו על דברים, אשר לפי דעתי, אין להם ערך רב, בצו: הנאטנים, אטרו סהם אינר סוכנים בכל סחיר להכניס רדיו למוסד - ועל כך וויתרנו. הם גם לא רצו סבתוך כחלי המוסד ילמדו אנגלית. המוסד כמוסד לא ילמד אנגלית. אולם קבענו במספרות סספת ההוראה במוסד היא עברית. נוסף לכך קבע סהמוסד איננו בסנה על איזה סהוא זרם, אם כי ועדת החקירה אטרה שעל המוסד להכנס לאיזה סהוא זרם. אולם בסבילנו היה חשוב סהמוסד יכנס תחת פיקוח ואנו סוותרים על סתייכותו לאזקה סהוא זרם. אנו הכנסנו את אלכסנר הפיקוח ובלבר סלא יפגע ברוח הדתית של המוסד - גם על כך הוסיפם

הוסכס, סלמרות סמוסד זה סיידך

כביכול לזרם החסיסי, הרי לא נסלח אים למוסד זה אם מקוטו בבית-ספר אליאנט. המפקח על המוסד הוא הרב סיינין, אבל הוא נתמנה עתה כמפקח ראסי. איננו סבורים סדבר זה יעורר בעיות במוסד.

גב' סטנר:

קבענו שבמקרה של חילוקי דעות במוסד, טר החינוך והתרבות הוא הפוסק האחרון. הכנסנו למוסד זה בית-ספר סקצוועל. כל התיקונים אשר הכנסנו נעשים בתנאי מדבר זה לא יפגע ברוח החתית. הצו כבר נחתם וטשרד המספטים צריך היה להסציא לי היום את הצו. אולט כפי שאני רואה כבר לא אקבל את הצו היום. על כל פנים אמציאו לאנשי טשרד החינוך, אשר לתכנייהם הליסטרטיים. מתסנה ועדה סיוחדת סקרב אנשי טשרד החינוך ואנשי הנאטנים. יס להניח כי החלטות אלו לא תסארנה על הנייר בלבד. אולט במקרה שהדבר לא יזוז, לסוב גלך לבית-המספטים.

הנאטנים, רובם ככלם נסארו, אולם היו להם חילוקי דעות רבים ביניהם לבין עצמם, ולא יכלו לבוא לידי איזה סהוא הסכם. בסופו של דבר מינה בית-המספסט חלק מן האנשים בתור ועד פועל. במוסד זה נתקלנו בתופעה מוזרה והיא, שאיס מקרב הנאטנים לא רצה לוותר על מפקידו בין אם הוא חרט או עיוור, הוא אינו רוצה לוותר על הכבוד להיות נאמן ולהמסיק. בתפקידו. הסביר לי הרב פרוט סאביו אף הוא אחד מנאטני המוסד - והוא זקן מופלג. אמרתי לו שאני מניחה שהדבר יהיה לאביו רק לרצון אם נסחרר אותו מתקקיד זה. אולם הוא אמר שהוא לא יוכל לעשות זאת כלפי אביו. יוצא איפוא ספנד אחד היינו צריכים להמסיך במספסט זה בסך שנים, או לוותר על כמה דברים. כסובן סלועד הפועל הכניסו אנשים מן העלית.

היו"ר ס. פרטיץ: הייתי חפצה לדעת מה נעשה במוסד זה מבחינה סוציאלית, בקשר להזנה ולהלכטת הילדים. האם הם קבלו מסהו עליהם?

גב' סטנר: בקרתי עם מר פרלמן במוסד, וראינו את המצב. ההזנה מצוינת. ישנם סם סצרכים סאתם אינכם רואים אותם לגטרי. הם הראו לנו את הלבוס, ראינו סוודרים. נוסף לכך יהיו ספקחים סיגורו במוסד. חלק מההסלצות יבוצעו על-ידי טשרד המעד, חלק על-ידי טשרד הבריאות וחלק על-ידינו.

ד"ר גו-יהודה: האם פוטרנו המחנכים הקודמים? הובטח שהם יוחלפו באחרים. בטעתו הם הסכימו לכך.

גב' סטנר: עוד יוחלט על כך.

ר. כנו: כאחת מן הנאטנות לוועדה זו. וסלא יהיה לי הכבוד להסתחף להבא בוועדה אם כי אני מסחה להמסיך בעבודה. רצייתי לומר כמה מלים. מסחתי טאוד על הדין וחשבון סל חברת הכנסת פרטיץ. סקירתה היתה נכונה, אך גם מסוייגת - דבר זה טראה על כנות לאנדק כלפי חוץ, אלא כלפי עצמנו. בזמנו רצייתי טאוד להכנס לוועדה זו, אם כי לרבים נראה הדבר לפלא שלא הלכתי לוועדת הסיירות הצירוריים, מסוט שהם חשבו טסם טקוטי. אולט, לדעתי, בתנאים החדשים שלנו בארץ יס לשים את הדגס על חינוך הדור. קיווייתי, כי בסוף הכנסת הראסונה לא ידענו כי היא מסתיים כעבור סנתיים וחצי, נוכל להביא דין-וחשבון אחר, סאסינו יותר, פעלנו יותר והצלחנו יותר, ואני מבינה שחבר זה הוא קסה יותר. אני ח ברה בוועדת החוקה, לוועדת החוקה מביאים חוק דנים על הנקודות הטונות, הדברים סוגדרים וברורים והדיונים מתבררים מטיד באוירה ידידותית. אני מאחלת לכנסת השניה שהיחסים האיטיים בין חברי הכנסת לא יהיו גרועים מאלה שהיו בכנסת הזו. אולט בוועדת החוקה קל יותר לסצור את

7. נגזר

הדרך, אולם החינוך אינו מתקיים על חובות אבל זה לא גורע מחשיבותו. אמנם חלקים יורד... יש להם חשיבות רבה, ואנו בצורת האצטרך היינו רש להק אחד, מפני הפוליטיזציה הסודרת. חטבתי מדגד זה קיים רק אצלנו בישראל, אך ראיתי מדבר זה קיים גם בארפת, שאלה זו קיימת גם בטוסד הפרלסנטרי לא בצורת מפלגתיות צרה, אולם היא מפייסה על מהלך העבודה שלנו.

ללא כל ספק יש להודות ליושבת ראש שלנו, תפקידה היה לא קל, כי פה ישנו ארבעה אנשים קנאים, כל אחד עם הסקפתו, אמנם דבר זה הוא לזכותם ולא לזכותם זהם. חברי הכנסת: גורי, דינבורג, לוינסקיין וציזלינג, ויש לציין כי עם כל זה ישנם עם השגים מסויימים. דבר זה טראה שכל הטיעות לחסר קשה, זו היתה קבוצת לטם שטים. אולם היה כבוד הדדי. אנו נפרדים עתה ואלה שימשיכו בעבודה, המשיכו באותה ידידות.

אנו הועדה היחידה שישלה שו, את סר דוד רמז ז"ל. ומר שזר, ייבדל לחיים חלה במסך תקופה ארוכה, דברים אלה הקשו על עבודת הועדה. אני העוזבת את הועדה, מודה לר' בן יהודה, להגב' סטנר ולכתבניות שעזרו לנו בעבודתנו. אני מניחה שחלק מחברי הועדה ייסאר בזעדה זו, וכאחלת/עבודה פוריה עוד יותר.

ד'ר בן-יהודה:

אני רוצה להודות על התודעה שאינה מגיעה לי כי אם למסדר החינוך, כי הייתי תמיד שלוח סאת סר החינוך שמעתי על כל הגלגלים השונים שעברו על האלימנטרציה הזאת.

אולם לא הבינותי היטב את פרוש הדברים שטרם הקפנו את כל הילדים. אנו מתפארים שחוק חינוך חובה מתבצע כמעט בכל סאת האחוזים. אמנם יש להכדיל בין דיוק מדעי ופובליציסטי, לגבי דיוק פובליציסטי מספר הילדים שאינם לופדים הוא אפסי. ודאי ישנם ילדים אחדים בארץ שאינם לופדים, מקרב שלוש טאות אלף ילדים, מספר הילדים שאינם לופדים, זוהי כמות סבוטלת. אני חוזב שמספר ילדים אלה מגיע לשלושה אחוז לכל היותר. הילדים שאינם לופדים נמצאים בקבוצות. יש ג במעברות ירליה שאינם לופדים, אך דבר זה הוא זמני עד אשר קם בית הספר שם. אולם כאשר פוקט בית הספר לופדים כל הילדים במעברות. הטיבה לכך שבמחנות ישנו מספר ילדים שאינם לופדים, 'הו מקרה בלתי רגיל, אך אפשר להטבירו, כי ישנם אנשים שזה עתה באו למחנה, ואחרים עופדים לעזבו. נוסף לכך יש מספר ילדים שאינם לופדים-בפרברי ירוסלים. ראש ישנם ילדים הלופדים בבתי ספר שאינם לופדים, על כל פנים אין שם ליסוד סדיר. אך קשה לומר שחוק חינוך חובה אינו מקיף את כל הילדים - אין לומר זאת. תמיד ישנו אחוז מסויים הנמלט מביצוע החוק אך אין פירוש הדבר שהחוק אינו מקיף את כל הילדים.

אולם בקשר לפרובליסקף יש לפתור את הבעיה המסונה של ילדים בגיל חמס שנים. הסידור סכוון לילדים בגיל 4 או 6. אולם רצוננו הוא שהסידור יתחיל לגבי הילדים מ-4 עד 6. וכאן התשובה לבעיות שאירגוני הנשים מתחבטים בהן. אנו רוצים לקיים את החוק מבחינה תקציבית וכן רוצים לשמור שהילדים בגיל 4 ילמדו. כאשר סיפרתי בג'ניבה שמספר הילדים בגיל 4 שנים הלופד בגנים שווה למספר הילדים הלופדים בגיל 5 שנים. כידוע אין חובה לשלוח את הילדים בגיל 4 לגן, ואם שולחים - יש לשלם עכורם. אולם תארו לכם שמספר הילדים הלופדים בתשלום שווה למספר הילדים המקבלים חינוך חינם, ואם לצרף לכך את אלפי הילדים הלופדים בגיל 3 - נדמה לי שאנו מקיפים את כל הילדים. אך יש לציין כי דברים אלה גורמים לנו צרות. לופדים כ-15 אלף ילדים בגיל 4 וכן כ-4 אלפים ילדים בגיל 3, נוסף לכך לופדים כ-4 אלפים בגיל 4 ביישובים הערביים - הרי זהו היג. אמנם דבר זה הוא לרעת החינוך, וזה הולך לקראת פיצול, אני מפרד כי בשנה הבאה יהיו גנים רק לגיל חמס וארגוני הנשים יעסקו רק בילדים בגיל 3 עד 4 שנים - זהו לרעת החינוך. עליכם לזכור כי בשאלת גני הילדים אנו עופדים בצמרת החינוך בעולם. אולם מבחינת שלטות הדבר יש להתחיל מגיל 6 אולם יש הכרח לפתור את הבעיות ולקבל החלטות על ילדים בגיל 4 שנים.

דר' בן-יהודה:

הועדה עזרה לטכנוד החנוך, מולם העזרה
יכלה להיות גדולה יותר, כגון בשאלת התקציב יכלה עזרת הועדה להיות הרבה
יותר גדולה. בטטח זה המצב הוא איום ונורא. אשר לבית חינוך עירובי -
הועדה עזרה כאן הרבה, ובליל עזרת הועדה לא היינו מגיעים לכך, הנהלת
המוסד בידעה שהציבור יודע על הנעשה במוסד, דבר זה סתם את הסענות.

הבעת

אני טודה על/התודה, ואני מקווה, כי גם

להבא ביפגם בחדה החינוך.

ד. נצר:

בכנסת זו התחלנו בתפקידינו טובים אם כי
עדיין לא ברור היה מה הם תפקידי הועדות.
אסו למדנו בעיות אלו. תפקידה של יושבת ראש של הועדה שלנו היה קשה, אולם
תוך כדי עבודה מסותפת באנו לידי תוצאות רצויות, וכל זה הודות לקשר האישי
והאכרי שבין חברי הועדה, קשר זה איננו יכול להיות קיים בצולם הגדול.
אינני מסכמת את מספר ישיבות הועדה, אין זה מעניני אולם אם נזכור את
אותן הישיבות הארוכות שהקדטנו בימי הקיץ הלוהטים ולחסנו שהחוק ייכנס
לתוקפו כבר בשנה הראשונה, ונחלק ישיבות ארוכות אלו לישיבות קצרות יותר,
הרי הגענו למספר ישיבות גדול יותר. אני רואה דברים אלה לזכותה של המססלה
באותה הזמן, ולזכותה של הועדה. אנו מקיפים את כל הילדים, ואיך אפשר לומר
כי עדיין לא הגשנו את החוק. מוקמים ישובים חדשים ומתווספים ילדים חדשים
והחוק הולך ומתגסם והוא לברכה לכל אלה שסיימו פעולה. איש מאתנו לא חשב
שאנו נבסור את העבודה בכנסת הראשונה. איני יודעת את ההרכב של הכנסת השעיה,
אולם בסידה שהדברים פורטמו, נוספו לנו כוחות חשובים בטטח החינוך והתרבות.
נוסף לנו חבר הכנסת האן.

ועוד כמה מלים לחברי הכנסת, חברי הועדה
היוצאים את הכנסת הראשונה. לפי הידיעות הראשונות, יוצא איפוא, שחברת
הכנסת אילנית לא תהיה בכנסת השניה, לדעתי יש למצוא טידור שתחזור לכנסת.
אשר לחברת הכנסת כגן - יצא לי לשתות אתה בחוץ לארץ כחודש ימים, והמרחק
מן הארץ אף הוא מטרב אנשים, והצלחתי להכירה מקרוב; ולחברי היקר חבר הכנסת
דינבורג היוצאים מדצורת יישוב ויעסקו בעבודה חינוכית כארץ ובטטחים אחרים,
כל זה מאטרף לחסכון אחד, ובכל אשר יבנו יביאו ברכה. ועדה זו ודאי תמטיך
להתקיים, אולם אנו רוצים לראות בטכנוד החינוך כמחד המטרדים הראשונים בטעלה
בתוך המססלה, מטרב שהוא קטור בחינוך ותרבות העם. חברי הכנסת הנשארים
ודאי ימטיכו בכל התנאים לעבוד, לדעתי לא היו כאן אדבעה קנאים אלה חסטה עטר,
ואולי בזה אנו מצטיינים כיהודים שאנו מאמינים באמונה שלמה באיגודנו.

א. פיוזלינג:

אינני חסיד של סתן מעועה. לתלמיד, אלא הם
עצמם מוטמכים לכך יותר. אולם יילו רציתי
ללכת בדרך של סתן מעועה וציון, הייתי נותן טני ציונים, האחד: "קפסם טוב"
והשני: "לא טטפיק". איני אוטר זאת לגנאי, אלא לטבח. וכך הוא טבעיה זו. ור
קטורה על ידי אנשים לעצם עניני החינוך, ומטרבם כך הקוסי, ומטרבם כך המאסף
להגיע למטהו, זהו דבר שאני מאחל לוועדה הנבאה שהיא תעשה יותר, מעטיק יותר
ותמטיך יותר. איני מקווה ליתר פטטות בבעיות אלה, כי כל כמה שתרבה הפטטות
הרי נראה שהדבר שהכניד עלינו היה קיומם של הזרמים, והדבר שבירך אותנו
היה קיומם של הזרמים. אם לומר בקצרה ולתת מעודה הרי יש לציין את הידידות
וההערכה האיטית לכל בטותפות טלאה. אם כך או אחר הרכב יהיה הרכב הועדה
הרי אין בטקרה באים אנשים אלה לוועדה זו, ואם זה לא יהיה הרכב הועדה, אז
יהיה זה מקרה שהם לא באו אליה.

אני טביע רחשי ירידות והוקרה לכל אלה שפעלו
יחרינו אתנו עד עתה.

הינו ר ט. פרטיץ: אני ניפרוד ונלך עתה לעבבדתנו.